Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 12 ta' Ġunju 2023
(OR. en)

10487/23

COLAC 59	**ENV 674**
CFSP/PESC 833	**ENER 351**
RELEX 709	**DIGIT 115**
WTO 77	**EU-GNSS 17**
DEVGEN 110	**RECH 281**
SUSTDEV 88	**TRANS 245**
COHOM 128	**CULT 74**
COHAFA 66	**EDUC 249**
AGRI 316	**CYBER 158**
ACP 46	**POLCOM 114**
CLIMA 294	

NOTA TA' TRAŻMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	7 ta' Ġunju 2023
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	JOIN(2023) 17 final
Suġġett:	KOMUNIKAZZJONI KONĠUNTA LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-KUNSILL Aġenda Ġdida għar-Relazzjonijiet bejn l-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuż id-dokument JOIN(2023) 17 final.

Mehmuż: JOIN(2023) 17 final

IL-KUMMISSJONI EWROPEA

IR-RAPPREŻENTANT GĦOLI TAL-UNJONI GĦALL-AFFARIJIET BARRANIN U L-POLITIKA TA' SIGURTÀ

Brussell, 7.6.2023
JOIN(2023) 17 final

KOMUNIKAZZJONI KONĠUNTA LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-KUNSILL

Aġenda Ġdida għar-Relazzjonijiet bejn l-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew

Aġenda Ġdida għar-Relazzjonijiet bejn l-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew

Introduzzjoni

L-Unjoni Ewropea (UE) u l-Amerika Latina u l-Karibew (ALK) huma **sħab naturali**. Magħqudin permezz ta' rabtiet storiċi u kulturali uniċi, rabtiet ekonomiċi u soċjali profondi u impenn konġunt għall-paċi u l-multilateraliżmu, l-UE u l-ALK ħolqu relazzjoni b'saħħitha mirfuda minn network kbir ta' ftehimiet. Ikkaratterizzata minn kooperazzjoni u djalogu, din is-sħubija li ilha għaddejja hija mibnija fuq valuri kondiviżi u interessi reċiproċi.

F'**kuntest globali li qed jinbidel malajr**, ir-relazzjoni bejn l-UE u l-ALK teħtieġ tiġdid. L-isfidi ġeopolitiċi li qed jiżdiedu, pandemija devastanti, il-kriżijiet klimatiċi u ambjentali globali, il-bidliet teknoloġiċi u ż-żieda fl-inugwaljanzi kollha jawguraw l-intensifikazzjoni tad-djalogu u t-tisħiħ tal-kooperazzjoni fost sħab mill-qrib u fdati.

Bħala sħab tal-għażla, l-UE u l-ALK għandhom **jaħdmu flimkien biex jisfruttaw is-saħħa kollettiva tagħhom, jiddefendu l-interessi komuni u jindirizzaw b'mod konġunt l-isfidi globali**. Din il-Komunikazzjoni Konġunta tistabbilixxi l-proposta tal-UE biex flimkien tiġi żviluppata **aġenda ambizzjuża u li tħares 'il quddiem għal era ġdida ta' kooperazzjoni** bejn sħab ugwali u tal-istess fehma.

Din il-Komunikazzjoni Konġunta tappella għal **sħubija strateġika** mġedda u tipproponi sett ta' prijoritajiet u azzjonijiet konkreti f'oqsma ewlenin.

L-ewwel nett, l-UE u l-ALK huma **alleati ewlenin biex isaħħu s-sistema internazzjonali bbażata fuq ir-regoli u jżidu l-azzjoni konġunta għall-promozzjoni tal-paċi, is-sigurtà, id-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet tal-bniedem**. Filwaqt li jirrappreżentaw terz tas-sħubija tan-Nazzjonijiet Uniti (NU), l-UE u l-ALK għandhom rwol importanti fir-rispett tad-dritt internazzjonali u fid-difiża tal-prinċipji tal-Karta tan-NU, inkluż billi jieħdu azzjoni kontra l-aggressjoni Russa kontra l-Ukrajna. L-UE u l-ALK għandhom ukoll l-istess objettiv li jagħmlu s-sistema multilaterali aktar effettiva u rappreżentattiva.

It-tieni, l-UE u l-ALK huma **sħab kummerċjali u ta' investiment mill-qrib b'interess kondiviż fil-promozzjoni tat-tkabbir sostenibbli u t-tisħiħ tar-reżiljenza ekonomika**, filwaqt li jnaqqsu d-dipendenzi eċċessivi u jiddiversifikaw ir-relazzjonijiet kummerċjali. Iż-żewġ reġjuni huma konnessi permezz ta' wieħed mill-aktar networks densi ta' ftehimiet kummerċjali, li għandhom jiġu kkompletati biex jiġi sfruttat il-potenzjal ulterjuri. L-UE hija l-akbar investitur fir-reġjun tal-ALK, it-tielet l-akbar sieħeb kummerċjali[1] u l-kontributur ewlieni tal-kooperazzjoni għall-iżvilupp.

It-tielet, iż-żewġ reġjuni jaspiraw li **jibnu soċjetajiet inklużivi u sostenibbli**, abbażi ta' impenn konġunt għall-Aġenda 2030 u l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) tagħha[2]. Ir-reġjun tal-ALK huwa vitali għall-bilanċ ekoloġiku tal-pjaneta, minbarra li huwa produttur ewlieni tal-ikel u kapaċi jipprovdi ħafna enerġija rinnovabbli. L-UE u l-ALK għandhom

[1] Eurostat. L-istokk totali tal-Investiment Dirett Barrani tal-UE fl-ALK kien ta' EUR 693 biljun fi tmiem l-2021.
[2] Kif ukoll il-Ftehim ta' Pariġi, il-Qafas Globali tal-Bijodiversità ta' Kunming-Montreal u t-Trattat dwar l-Ibħra Miftuħa dwar il-Bijodiversità tal-Baħar lil hinn mill-Ġuriżdizzjoni Nazzjonali.

flimkien **imexxu tranżizzjoni ekoloġika u diġitali ġusta**, inkluż bit-tnedija tal-**istrateġija ta' investiment tal-Global Gateway**.

1. Sħubija politika mġedda

Sħubija b'saħħitha bejn l-UE u l-ALK teħtieġ **impenn politiku mġedded** fil-livelli kollha: bejn iż-żewġ reġjuni, ma' pajjiżi individwali tal-ALK, ma' sottoreġjuni u f'fora multilaterali. **Djalogu politiku ta' livell għoli miftuħ u regolari** huwa essenzjali biex jipprovdi fokus u impetu lir-relazzjoni, biex jifhmu l-interessi ta' xulxin, jaqblu dwar prijoritajiet u azzjonijiet konġunti u biex jindirizzaw l-isfidi u d-differenzi fir-relazzjoni tagħna hekk kif jinqalgħu.

Ir-relazzjonijiet bejn l-UE u l-ALK huma bbażati fuq **approċċ flessibbli u b'diversi livelli**, b'kont meħud tad-diversità u d-dinamika li qed tinbidel tar-reġjun. L-UE se tkompli tappoġġa l-integrazzjoni reġjonali filwaqt li tapprofondixxi wkoll l-impenn dwar għanijiet kondiviżi ma' pajjiżi interessati. Fil-livell bireġjonali, is-Summit bejn l-UE u l-Komunità ta' Stati tal-Amerika Latina u tal-Karibew (CELAC) f'Lulju 2023, l-ewwel wieħed wara l-2015, joffri opportunità unika biex is-sħubija tingħata ħajja ġdida.

Biex imexxu 'l quddiem din l-aġenda pożittiva, iż-żewġ naħat għandhom jimpenjaw ruħhom għal laqgħat regolari fil-livell tal-Kapijiet ta' Stat u ta' Gvern, laqgħat tal-Ministri tal-Affarijiet Barranin, darba kull sentejn, u laqgħat oħra ministerjali u ta' uffiċjali għolja kif xieraq. Għandu jiġi stabbilit mekkaniżmu ta' koordinazzjoni permanenti bejn l-UE u s-CELAC biex jiġu żgurati l-kontinwità u s-segwitu, konsistentement mal-evoluzzjoni tas-CELAC biex tistabbilixxi l-istrutturi tagħha stess. L-għan tiegħu jkun li jibni bażi komuni għall-firxa sħiħa ta' kwistjonijiet tal-aġenda, iwieġeb għal żviluppi emerġenti u jippromwovi djalogi settorjali speċifiċi u inizjattivi konġunti kif meħtieġ.

Djalogu bireġjonali regolari mas-CELAC se jikkomplementa **l-involviment imsaħħaħ ma' pajjiżi individwali tal-ALK kif ukoll ma' gruppi (sotto)reġjonali** bħall-Mercosur, is-Sistema ta' Integrazzjoni tal-Amerika Ċentrali (SICA), il-Komunità Andina, l-Alleanza tal-Paċifiku jew l-Alleanza għall-Iżvilupp fid-Demokrazija.

Sottoreġjun distint bl-ispeċifiċitajiet tiegħu stess, **il-Karibew jistħoqqlu aktar attenzjoni politika u djalogu strutturat**. F'dan ir-rigward għandha tissaħħaħ il-kooperazzjoni bejn l-UE u l-Organizzazzjoni tal-Istati Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku (OSAKP). L-UE għandha wkoll tkompli tiddjaloga ma' organizzazzjonijiet internazzjonali, bħan-NU, inkluża l-Kummissjoni Ekonomika tagħha għall-Amerika Latina u l-Karibew, l-Organizzazzjoni tal-Istati Amerikani kif ukoll is-Segretarjat Ġenerali Ibero-Amerikan.

L-oqfsa bilaterali jew reġjonali tal-UE, li jinkludu kważi l-pajjiżi kollha tal-ALK, jistgħu jintużaw ukoll b'manjiera aktar effikaċi. Flimkien mas-sħab tagħha, l-UE se tkompli taġġorna l-ftehimiet politiċi, kummerċjali u ta' kooperazzjoni eżistenti, kif rilevanti. Il-konklużjoni tal-ftehim bejn l-UE u l-Mercosur tfisser bidla radikali fit-tisħiħ tar-relazzjonijiet bejn l-UE u l-ALK. L-involviment bilaterali ma' pajjiżi individwali, imfassal għal interessi u ħtiġijiet speċifiċi, se jibqa' fil-qalba tar-relazzjoni bejn l-UE u l-ALK. Il-preżenza tal-UE fl-ALK permezz ta' erba' reġjuni ultraperiferiċi[3] kif ukoll il-Pajjiżi u t-Territorji ekstra-Ewropej[4] hija ta' vantaġġ għal din is-sħubija.

[3] Il-Guyana Franċiża, Guadeloupe, Martinique, Saint Martin.

Fil-livell multilaterali, il-kooperazzjoni stabbilita sew bejn l-UE u l-Grupp tan-NU tal-Amerika Latina u l-Pajjiżi tal-Karibew (GRULAC) tista' tissaħħaħ, inkluż permezz ta' djalogu aktar regolari bbażat fuq il-kwistjonijiet u djalogu f'waqtu u kontinwu bejn in-networks diplomatiċi tal-UE u tal-ALK fil-bliet kapitali u fiċ-ċentri multilaterali.

L-oqsma għall-kooperazzjoni jinkludu l-implimentazzjoni tal-Aġenda 2030 u tal-impenji globali dwar it-tibdil fil-klima u l-ambjent, is-saħħa globali u l-Patt Diġitali Globali, u l-appoġġ għall-"Aġenda Komuni" tas-Segretarju Ġenerali tan-NU. Iż-żewġ reġjuni għandhom ukoll interess li jiżguraw li l-arkitettura multilaterali tkun aktar rappreżentattiva u adatta biex tindirizza l-isfidi tas-seklu 21.

L-UE u l-ALK għandhom isaħħu l-kollaborazzjoni tagħhom fil-Fond Monetarju Internazzjonali (FMI), il-G20, il-banek multilaterali tal-iżvilupp bħall-Grupp tal-Bank Dinji u l-Bank Inter-Amerikan tal-Iżvilupp, u fil-banek tal-iżvilupp reġjonali.

L-UE u l-ALK jikkondividu interess qawwi li jaħdmu flimkien biex is-sistema finanzjarja globali tkun tista' twieġeb aħjar għall-ħtiġijiet tal-pajjiżi l-aktar vulnerabbli għat-tibdil fil-klima, b'mod partikolari permezz tar-riforma tal-banek multilaterali tal-iżvilupp. Dan jinkludi sforzi konġunti biex jiġi żgurat Summit ta' suċċess għal Patt ta' Finanzjament Globali Ġdid u segwitu għall-eżiti tiegħu, filwaqt li jitqiesu proposti bħall-Inizjattiva Bridgetown.

L-UE u l-ALK għandhom ikomplu jikkooperaw dwar il-governanza tajba fil-qasam tat-taxxa. Iż-żewġ reġjuni għandhom interess komuni fl-implimentazzjoni tal-istandards internazzjonali dwar it-trasparenza u l-iskambju ta' informazzjoni, it-tassazzjoni ġusta, u l-istandards minimi kontra l-Erożjoni tal-Bażi tat-Taxxa u t-Trasferiment tal-Profitti. L-UE se tkompli tappoġġa l-adeżjoni tal-pajjiżi kandidati tal-ALK mal-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD)[5] jew tinkoraġġixxi s-sħubija tagħhom f'fora internazzjonali/multilaterali rilevanti.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti:

- Jissaħħaħ id-djalogu bejn l-UE u s-CELAC: jiġu organizzati summits regolari — li jalternaw ma' laqgħat tal-Ministri tal-Affarijiet Barranin, u jiġi stabbilit mekkaniżmu ta' koordinazzjoni permanenti UE-CELAC;
- Jissaħħaħ l-involviment diplomatiku bejn l-UE u l-Karibew, inkluż mal-Komunità tal-Karibew (CARICOM). Laqgħa tal-Mexxejja tal-UE-CARICOM, li għandha tiġi organizzata fil-marġini tas-Summit UE-CELAC tas-17–18 ta' Lulju 2023, se tkun sinjal importanti, ikkomplementata bl-organizzazzjoni ta' laqgħat regolari fil-livell tal-Ministri tal-Affarijiet Barranin;
- Jiġi ffirmat il-Ftehim bejn l-UE u l-Organizzazzjoni tal-Istati Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku (OSAKP) u ssir ħidma lejn ir-ratifika tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni UE-Amerika Ċentrali;
- It-tnedija mill-ġdid ta' summits bilaterali ma' sħab strateġiċi, il-Brażil u l-Messiku;

[4] Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten, Saint Barthélemy.
[5] L-Arġentina, il-Brażil u l-Perù.

- Fejn xieraq, jiġi modernizzat in-network eżistenti ta' Ftehimiet Politiċi u ta' Kooperazzjoni u jiġu stabbiliti mekkaniżmi ta' djalogu politiku bilaterali mal-pajjiżi tal-ALK li attwalment ma għandhomx;
- Tissaħħaħ il-kooperazzjoni bejn l-ALK u r-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE, kif ukoll il-Pajjiżi u t-Territorji ekstra-Ewropej li jinsabu fir-reġjun tal-ALK f'żoni ta' interess komuni;
- Ikun hemm ħidma mill-qrib mal-pajjiżi tal-ALK fit-tħejjija għas-Summit tal-SDG u s-Summit tal-Futur fl-2024, bil-ħsieb li l-Aġenda 2030 terġa' taqbad it-triq it-tajba u jinkiseb "Patt għall-Futur" trasformattiv u li jħares 'il quddiem;
- Jiġu stabbiliti konsultazzjonijiet regolari bejn l-UE u l-GRULAC, u tissaħħaħ il-koordinazzjoni inkluż permezz ta' proposti konġunti f'istituzzjonijiet u korpi multilaterali ewlenin, filwaqt li jiġu esplorati opportunitajiet għal skambji u sħubijiet ambizzjużi dwar suġġetti speċifiċi;
- Tissaħħaħ il-kooperazzjoni għal Patt Finanzjarju Globali ġdid;
- Jiġu identifikati opportunitajiet għall-appoġġ ta' kandidati kwalifikati sew għal pożizzjonijiet ta' tmexxija multilaterali mir-reġjuni ta' xulxin.

2. Tisħiħ ta' aġenda kummerċjali komuni UE-ALK

Ir-rabtiet kummerċjali u ta' investiment bejn l-UE u l-ALK huma bbażati fuq **network ta' ftehimiet kummerċjali bilaterali u reġjonali** li żied il-kummerċ bidirezzjonali b'40 % mill-2018[6]. Dawn il-ftehimiet huma mutur ewlieni għat-tkabbir peress li jipprovdu aċċess preferenzjali u joffru kuntest stabbli għall-kummerċ sostenibbli.

Il-ftehimiet kummerċjali jiffaċilitaw l-esportazzjonijiet minn intrapriżi żgħar u ta' daqs medju (SMEs), jippromwovu t-trasparenza fl-akkwist pubbliku, isaħħu l-protezzjoni tal-proprjetà intellettwali, u jsostnu l-investiment u l-innovazzjoni. Permezz ta' ftehimiet kummerċjali u investimenti relatati, iż-żewġ reġjuni jiddiversifikaw il-kummerċ u jibnu ktajjen tal-provvista sostenibbli, anki għall-enerġija nadifa u l-materja prima kritika. Dawn il-ftehimiet huma katalisti għal żvilupp sostenibbli u inklużiv, jagħtu vuċi lis-soċjetà ċivili fuq iż-żewġ naħat, u jipprovdu pjattaforma għall-promozzjoni tar-rispett għad-drittijiet tal-bniedem u tax-xogħol, il-protezzjoni tal-ambjent u l-integrazzjoni reġjonali.

Il-konklużjoni tal-ftehim **bejn l-UE u l-Mercosur** hija prijorità għall-UE, peress li dan iġib iż-żewġ reġjuni flimkien fi sħubija ta' benefiċċju għal kulħadd li toħloq opportunitajiet għal aktar tkabbir, tappoġġa l-impjiegi u tagħti spinta lill-iżvilupp sostenibbli.

L-UE u **ċ-Ċili** nnegozjaw modernizzazzjoni tal-ftehim attwali tagħhom li jtejjeb l-aċċess għas-swieq ta' xulxin, jinkludi impenji ambizzjużi dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (inkluż dwar il-ġeneru u sistemi tal-ikel sostenibbli) u jiffaċilita t-tranżizzjoni lejn l-enerġija rinnovabbli u l-użu sostenibbli tal-materja prima.

L-UE u **l-Messiku** huma impenjati fil-modernizzazzjoni tal-ftehim eżistenti tagħhom bil-ħsieb li japprofondixxu u jwessgħu r-rabtiet politiċi u ekonomiċi tagħhom. Minbarra li tneħħi

[6] ESTAT Comext: Il-kummerċ totali fl-2018: EUR 209,44 biljun; fl-2022: EUR 293,09 biljun. Tkabbir ta' 39,9 %.

l-biċċa l-kbira tal-ostakli li fadal għall-kummerċ, il-modernizzazzjoni, fost oħrajn, se ssaħħaħ l-impenji tal-UE u l-Messiku għal standards għoljin ta' kummerċ u żvilupp sostenibbli u ttejjeb il-kundizzjonijiet tal-investiment.

Ladarba l-ftehimiet mal-**Amerika Ċentrali** u l-**Kolombja, il-Perù u l-Ekwador** ikunu ġew ratifikati mill-Istati Membri kollha tal-UE, għandu jiġi kkunsidrat it-tisħiħ tad-dispożizzjonijiet ta' sostenibbiltà tagħhom. Iż-żewġ ftehimiet ikkontribwew għall-istabbiltà, id-diversifikazzjoni u l-prevedibbiltà tal-ambjent tal-kummerċ u tal-investiment bejn iż-żewġ reġjuni[7]. Huma stabbilew ukoll strutturi ta' djalogu effiċjenti biex jiddiskutu u jaħdmu fuq ix-xogħol u l-ambjent. Ir-ratifika tal-ftehim il-ġdid UE-OSAKP hija importanti wkoll għall-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika (FSE) UE-CARIFORUM bħala l-qafas politiku tiegħu.

Sabiex jiġi realizzat il-potenzjal sħiħ tal-ftehimiet kummerċjali għaż-żewġ reġjuni, huma meħtieġa wkoll sforzi ta' implimentazzjoni sostnuti. Dan jeħtieġ l-involviment tal-atturi pertinenti kollha, inklużi n-negozji ta' kull daqs u s-soċjetà ċivili. Id-djalogu dwar il-politiki ta' tranżizzjoni ekoloġika fil-qafas tal-ftehimiet għandu jsaħħaħ il-kontribut tal-kummerċ għall-għanijiet ta' sostenibbiltà. Ir-reviżjoni konġunta ta' kull 5 snin li għaddejja mal-CARIFORUM se tidentifika konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet operattivi għal implimentazzjoni aħjar tal-ftehim, tikkontribwixxi għal operattività sħiħa tad-dispożizzjonijiet ewlenin kollha u tgħin biex jiġi sfruttat il-potenzjal ekonomiku sħiħ tal-ftehim.

L-UE se tkompli taħdem mas-sħab tal-ALK biex tgħin **fil-ħolqien tal-kundizzjonijiet għal investiment sostenibbli**, inkluż permezz tal-Global Gateway u l-appoġġ ta' oqfsa legali miftuħa, stabbli u prevedibbli, it-tneħħija ta' ostakli diskriminatorji, u l-implimentazzjoni tal-faċilitazzjoni tal-investiment.

Il-ftehimiet kummerċjali jikkontribwixxu għal qafas legali bbażat fuq il-kummerċ, trasparenti u stabbli għall-kummerċ u l-investiment fil-materja prima bejn l-UE u l-pajjiżi tal-ALK. Filwaqt li tibni fuq is-sħubijiet li qed jiġu żviluppati ma' pajjiżi individwali tal-ALK, l-UE se taħdem mas-sħab interessati tal-ALK dwar l-istabbiliment ta' Klabb Globali dwar il-Materja Prima Kritika biex jissaħħu l-ktajjen tal-provvista sostenibbli u jiġi diversifikat it-tiftix ta' sorsi ta' provvista, filwaqt li jitlaqqgħu pajjiżi li jikkunsmaw u li għandhom ħafna riżorsi biex jindirizzaw b'mod konġunt l-isfidi kondiviżi[8].

L-UE u l-ALK jikkondividu interess f'**ordni kummerċjali b'saħħitha u bbażata fuq ir-regoli u f'Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO) riformata** b'mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim applikabbli għall-membri kollha, kemm jekk kbar kif ukoll jekk żgħar. Iż-żewġ reġjuni jiżvolġu rwol importanti fin-negozjati ta' inizjattivi plurilaterali, bħall-kummerċ elettroniku. L-UE se tippromwovi u tappoġġa l-applikazzjoni fl-ALK tal-Ftehim ta' Faċilitazzjoni tal-Investiment tad-WTO li, ladarba jiġi konkluż, se jkompli jżid l-investimenti fl-ALK.

L-attenzjoni għall-**aġenda ta' sostenibbiltà** bejn l-UE u l-ALK għandha tindirizza wkoll b'mod konġunt l-impatt tal-leġiżlazzjoni tal-UE, b'mod partikolari b'rabta mal-Patt

[7] Ara s-sit web tad-DĠ Kummerċ, evalwazzjoni *ex post* tal-ftehimiet kummerċjali: https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en

[8] COM(2023) 165, 16.3.2023: "Provvista sigura u sostenibbli ta' materja prima kritika b'appoġġ għat-tranżizzjoni doppja".

Ekoloġiku Ewropew (il-politika dwar id-deforestazzjoni, il-Mekkaniżmu ta' Aġġustament tal-Karbonju fil-Fruntieri u strumenti oħra li jippromwovu t-tranżizzjoni ekoloġika) u dawk li għandhom l-għan li jiżguraw is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti. Id-diskussjoni għandha tinkludi wkoll appoġġ biex jiġi aġevolat il-kummerċ fi prodotti soġġetti għal dawn il-biċċiet ta' leġiżlazzjoni.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti:

- Jiġu finalizzati l-proċeduri għall-iffirmar tal-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-UE u ċ-Ċilì u l-Ftehim ta' Kummerċ Ħieles *interim* u tipproċedi bir-ratifika tagħhom;
- Isir progress deċiżiv lejn l-iffirmar u r-ratifika tal-ftehimiet bejn l-UE u l-Messiku u UE–Mercosur;
- Titlesta r-ratifika mill-Istati Membri tal-UE tal-ftehimiet mal-Amerika Ċentrali u l-Kolombja, il-Perù u l-Ekwador u kunsiderazzjoni konġunta ta' aġġornamenti mmirati;
- Tkun żgurata l-implimentazzjoni effettiva tal-ftehimiet kummerċjali kollha bejn l-UE u l-imsieħba tal-Amerika Latina u tal-Karibew inkluż permezz ta' assistenza teknika u involviment tan-negozju;
- Jitlesta l-proċess ta' reviżjoni tal-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika UE-CARIFORUM għall-identifikazzjoni tal-għodod operattivi, il-konklużjonijiet u r-rakkomandazzjonijiet għall-funzjonament aħjar tiegħu;
- Intensifikazzjoni tad-djalogu dwar il-politiki ta' tranżizzjoni ekoloġika rispettivi tal-UE u tal-ALK u jiġi indirizzat b'mod konġunt l-impatt tal-leġiżlazzjoni tal-UE, inkluż l-għoti ta' appoġġ biex jiġi ffaċilitat il-kummerċ;
- Tisħieħ tal-kollaborazzjoni bejn l-UE u l-ALK fid-WTO, b'mod partikolari dwar ir-riforma tal-organizzazzjoni u dwar in-negozjati ta' ftehimiet plurilaterali;
- Ħidma ma' pajjiżi tal-ALK interessati dwar il-Klabb futur dwar il-Materja Prima Kritika.

3. Global Gateway u l-appoġġ għal sħubijiet għal tranżizzjoni ekoloġika u diġitali ġusta

Il-kooperazzjoni bejn l-UE u l-ALK teħtieġ **approċċi innovattivi bbażati fuq sħubijiet ugwali fil-livelli kollha**. Ir-reġjun tal-ALK huwa magħmul primarjament minn pajjiżi b'introjtu medju u huwa rikk fir-riżorsi naturali; madankollu, għad hemm inugwaljanzi kbar u sfidi strutturali[9], aggravati aktar minn kriżijiet li jikkoinċidu. Bħala donatur u investitur ewlieni fir-reġjun, l-UE tista' tibbaża fuq firxa wiesgħa ta' għodod ta' politika, strumenti[10] u l-approċċ ta' Tim Ewropa, li jassoċja lill-Istati Membri u lill-istituzzjonijiet finanzjarji tal-UE, biex tindirizza kemm l-isfidi kif ukoll l-opportunitajiet, u taħdem mal-ALK lejn

[9] Fl-2022, 32,1 % tal-popolazzjoni fl-ALK (201 miljun persuna) kienet tgħix fil-faqar u 13,1 % (82 miljun) f'faqar estrem (żieda ta' 12-il miljun f'faqar estrem meta mqabbla mas-sitwazzjoni ta' qabel il-pandemija fl-2019).

[10] L-istrument ta' Viċinat, ta' Kooperazzjoni għall-Iżvilupp u ta' Kooperazzjoni Internazzjonali — Ewropa Globali (NDICI-Ewropa Globali) joffri qafas għal involviment mal-pajjiżi kollha tal-ALK fil-livelli reġjonali u subreġjonali biex tiġi appoġġata t-tranżizzjoni ekoloġika permezz ta' programmi ta' kooperazzjoni ewlenin bħall-EUROCLIMA+, il-programm tal-Baċir tal-Amażonja jew il-Faċilità tal-UE għall-Bini tar-Reżiljenza tal-Karibew.

tranżizzjoni ekoloġika u diġitali ġusta u inklużiva u żvilupp sostenibbli, f'konformità mal-SDGs.

Permezz tal-Global Gateway[11], l-UE tista' tingrana **investimenti ta' kwalità biex tgħin fl-indirizzar tal-ħtiġijiet infrastrutturali tal-ALK**, tappoġġa l-iżvilupp tal-kapital uman, inkluż it-tisħiħ tal-pożizzjoni tan-nies, speċjalment in-nisa, iż-żgħażagħ u dawk l-aktar vulnerabbli, u ssaħħaħ in-negozju abilitanti u l-ambjent regolatorju, bl-għan li jinħolqu valur miżjud lokali, tkabbir u impjiegi ta' kwalità. Global Gateway hija **offerta ta' investiment pożittiva u bbażata fuq il-valuri**, li tirrispetta standards internazzjonali għoljin. Din l-inizjattiva hija offerta għal perkors ekonomiku, soċjali u regolatorju kondiviż ibbażat fuq approċċ iċċentrat fuq il-bniedem u l-prinċipji tas-sostenibbiltà, il-ftuħ, l-inklużività, ir-responsabbiltà u r-rispett għad-drittijiet fundamentali.

L-inizjattiva Global Gateway se tagħti spinta u tingrana l-investimenti tas-settur privat bi proġetti konkreti. L-ALK għandha linja bażi b'saħħitha għall-kooperazzjoni tal-Global Gateway: diġà hemm investimenti sostanzjali tal-UE, u ż-żewġ reġjuni għandhom aġendi ta' politika bbażati fuq valuri komuni. L-aġenda ta' investiment tal-Global Gateway għalhekk se tidentifika **opportunitajiet ġusti ta' investiment ekoloġiku u diġitali** fl-ALK, li se jibbenefikaw mill-ambjent miftuħ u mhux diskriminatorju ġġenerat mill-ftehimiet kummerċjali u ta' investiment.

a. Kooperazzjoni għal tranżizzjoni ekoloġika ġusta

L-emerġenza klimatika tirrappreżenta sfida eżistenzjali għall-umanità. L-UE u l-Istati tal-ALK jistgħu jagħtu kontribut kbir għall-isforzi kooperattivi globali biex tiġi indirizzata din l-isfida.

Ir-reġjun tal-ALK għandu **potenzjal uniku** f'termini ta' bijodiversità, riżorsi naturali, enerġiji rinnovabbli sostenibbli, produzzjoni agrikola u materja prima kritika strateġika. Fih 50 % tal-bijodiversità tal-pjaneta li hija vitali għall-bilanċ ekoloġiku tagħha, b'mod partikolari fl-Amażonja[12]. Ir-reġjun huwa essenzjali biex jintlaħqu l-objettivi klimatiċi u ambjentali globali, inkluż l-implimentazzjoni tal-Ftehim ta' Pariġi, il-Qafas Globali tal-Bijodiversità ta' Kunming-Montreal, it-Trattat dwar l-Ibħra Miftuħa dwar il-Bijodiversità tal-Baħar lil hinn mill-Ġuriżdizzjoni Nazzjonali (BBNJ) u r-riżoluzzjoni għal Ftehim Globali dwar it-Tniġġis tal-Plastik.

Hemm potenzjal sinifikanti għall-kooperazzjoni lejn **ekonomiji newtrali għall-klima, nodfa u pożittivi għan-natura**. Iż-żewġ reġjuni huma impenjati li jipproteġu l-bijodiversità, iwaqqfu d-deforestazzjoni, jippromwovu ekonomiji aktar ċirkolari, itejbu l-ġestjoni tal-iskart u tal-ilma, iżidu l-produttività tar-riżorsi, jindirizzaw it-tniġġis[13] u jinvestu fir-reżiljenza għall-klima.

Biex jintlaħqu dawn l-objettivi, l-UE u l-ALK għandhom isaħħu s-sħubija tagħhom dwar **it-tranżizzjoni ekoloġika**, inkluż permezz ta' investimenti tal-Global Gateway, aktar djalogu u kooperazzjoni dwar il-politiki u l-oqfsa regolatorji, u permezz tal-implimentazzjoni ta'

[11] JOIN(2021) 30 final, 1.12.2021: "Il-Portal Globali".
[12] UNEP (2016) Biodiversity in Latin America and the Caribbean.
[13] Pereżempju, il-Brażil qed jerġa' jattiva l-Fond għall-Amażonja biex jappoġġa l-iżvilupp sostenibbli, il-protezzjoni tal-foresti u d-drittijiet tal-bniedem.

ftehimiet kummerċjali u l-promozzjoni tar-relazzjonijiet ma' organizzazzjonijiet reġjonali[14]. L-UE se taħdem mas-sħab tal-ALK dwar l-impatt tal-leġiżlazzjoni u l-istrumenti tagħha li jimplimentaw il-Patt Ekoloġiku Ewropew.

Fis-settur tal-**enerġija**, it-taħlita ġenerali tal-ġenerazzjoni tal-elettriku tal-ALK għandha l-akbar sehem ta' sorsi rinnovabbli fid-dinja, li fl-2021 kien jammonta għal 61 %[15]. Jistgħu jiġu segwiti diversi modi ta' ħidma konġunta biex titnaqqas id-dipendenza fuq il-fjuwils fossili, billi jiżdied l-użu ta' sorsi ta' enerġija rinnovabbli[16] u tittejjeb l-effiċjenza enerġetika (li tinvolvi l-iffrankar tal-enerġija). Barra minn hekk, l-investimenti tal-Global Gateway jikkontribwixxu għall-iżgurar ta' provvista sigura ta' enerġija affordabbli u nadifa. Hemm potenzjal għal investimenti konġunti fl-elettromobbiltà, iż-żieda tal-konnettività sikura u sostenibbli bl-ajru, u t-titjib tas-sistemi u l-infrastruttura tat-trasport pubbliku, biex isiru aktar nodfa, aktar effiċjenti fl-użu tal-enerġija u innovattivi.

Barra minn hekk, l-UE u r-reġjun tal-ALK qed ikomplu jsaħħu l-kooperazzjoni u l-kollaborazzjoni tagħhom fil-qasam tal-enerġija, kemm fuq bażi bilaterali, bħal f'fora multilaterali[17], inkluż permezz ta' Memoranda ta' Qbil dwar it-tranżizzjoni ekoloġika inkluż l-idroġenu[18].

Billi diversi pajjiżi tal-ALK huma vulnerabbli ħafna għat-tibdil fil-klima, l-UE se tkompli tappoġġa strateġiji nazzjonali effettivi ta' adattament għat-tibdil fil-klima u tappoġġa lill-komunitajiet fil-livell bireġjonali kontra d-danni kkawżati minn perikli naturali, filwaqt li tibni fuq inizjattivi eżistenti[19]. L-UE tibqa' impenjata li tkompli tappoġġa l-programmi ta' **tħejjija għad-diżastri**, kif ukoll li żżid il-kooperazzjoni ġenerali fil-qasam tal-ġestjoni tar-riskju ta' diżastri, u li tiskambja l-aħjar prattiki.

Kooperazzjoni aktar mill-qrib mal-ALK dwar l-implimentazzjoni effettiva tal-**Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar** u l-ftehimiet ta' implimentazzjoni tagħha toħloq kundizzjonijiet għall-ġestjoni sostenibbli tal-oċeani, inkluż l-istabbiliment ta' sistema rappreżentattiva ta' żoni protetti tal-baħar fl-Antartika, l-implimentazzjoni tal-BBNJ u s-sikurezza tan-navigazzjoni. Hija meħtieġa wkoll kooperazzjoni msaħħa fil-ġlieda kontra s-sajd illegali, mhux irrappurtat u mhux irregolat, kif ukoll f'organizzazzjonijiet reġjonali u multilaterali li jittrattaw l-oċeani inkluż is-sajd, u għall-iżvilupp ta' għarfien u pariri xjentifiċi.

Bħalissa r-reġjun tal-ALK qed jiżviluppa qafas **għat-tassonomija għal finanzjament sostenibbli**, li għandu sinifikat ċentrali għas-sostenn tal-isforzi għal interoperabbiltà reġjonali u globali u biex jiġu attirati investituri internazzjonali, kif ukoll l-iżvilupp ta' qafas konvinċenti għall-bonds ħodor.

---

[14] Bħall-Organizzazzjoni ta' Kooperazzjoni tat-Trattat tal-Amażonja.

[15] OECD/ECLAC/European Commission/CAF (2022) Latin American Economic Outlook 2022: Towards a green and just transition.

[16] Inklużi l-ilma, ir-riħ u x-xemx, li joffru wkoll opportunitajiet biex jiġi prodott l-idroġenu rinnovabbli bħala trasportatur tal-enerġija.

[17] Bħall-OLADE (Organizzazzjoni Latino-Amerikana tal-Enerġija).

[18] Il-promozzjoni tal-iżvilupp ta' swieq tal-idroġenu globali bbażati fuq ir-regoli, trasparenti u mingħajr distorsjoni bbażati fuq standards internazzjonali affidabbli u skemi ta' ċertifikazzjoni, inkluż permezz tal-Bank Ewropew tal-Idroġenu.

[19] Bħall-Programm għat-Tnaqqis tar-Riskju ta' Diżastri tal-Karibew u d-Djalogu bejn l-UE u l-ALK dwar il-Ġestjoni tan-Nirien.

L-appoġġ għall-politiki ta' **dekarbonizzazzjoni** madwar id-dinja, b'mod partikolari fost l-emittenti ewlenin, huwa prijorità biex tinkiseb in-newtralità klimatika globali sal-2050. L-UE ilha tappoġġa l-politiki tal-ipprezzar tal-karbonju. Abbażi tal-profil tal-emissjonijiet tal-ALK, hemm interess ċar li nikkonċentraw flimkien fuq azzjonijiet ta' mitigazzjoni fl-agrikoltura, it-trasport, il-forestrija u l-enerġija.

Hekk kif it-tranżizzjoni lejn ekonomija ekoloġika taqbad ir-ritmu, id-domanda għal **materja prima kritika** (CRMs) hija pproġettata li tiżdied b'mod esponenzjali. L-aċċess fit-tul għal provvista sigura u sostenibbli hu sfida kondiviża għall-komunità globali. L-ALK hija rikka fil-materja prima kritika u se jkollha rwol ċentrali fl-iżgurar ta' tranżizzjoni f'waqtha li ttejjeb il-kapaċità produttiva u ta' esportazzjoni tagħha, filwaqt li żżid il-valur għar-riżorsi naturali permezz tal-innovazzjoni u t-teknoloġija[20] u standards ambjentali, soċjali u ta' governanza għoljin.

Iż-żewġ reġjuni jkunu japprofittaw minn kooperazzjoni, djalogu, diversifikazzjoni u investiment aktar mill-qrib sabiex jissodisfaw id-domanda dejjem tikber, jiżguraw aċċess affidabbli għar-riżorsi, jiżviluppaw u jtejbu r-reżiljenza tal-ktajjen tal-valur u jiżguraw standards ambjentali u soċjali għoljin. F'konformità mal-Komunikazzjoni dwar is-CRM tal-2023[21], l-UE se ssegwi sħubijiet strateġiċi ta' benefiċċju reċiproku bil-ħsieb li tippromwovi l-iżvilupp ekonomiku tal-pajjiżi tal-ALK b'mod sostenibbli u tappoġġa l-ħolqien ta' katina tal-valur.

L-UE u l-ALK għandhom jikkooperaw bilateralment u multilateralment bil-ħsieb tal-implimentazzjoni sħiħa u rapida tal-Ftehim ta' Pariġi, il-Qafas Globali tal-Bijodiversità ta' Kunming-Montreal, u t-Trattat BBNJ.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti, inkluż taħt Global Gateway:

- Xprunar b'mod konġunt, bħala parti mill-aġenda ta' investiment tal-Global Gateway, l-implimentazzjoni ta' proġetti ta' investiment ekoloġiku[22] u ssaħħaħ il-kooperazzjoni taħt l-Inizjattivi ta' Tim Ewropa reġjonali[23];
- Intensifikazzjoni tal-ġlieda kontra t-telf tal-foresti u tal-bijodiversità u d-degradazzjoni tal-foresti, b'mod partikolari fl-Amażonja u l-Ħames Foresti l-Kbar ta' Mesoamerica, permezz ta' inizjattivi ddedikati ta' Tim Ewropa;
- Konklużjoni ta' Memoranda ta' Qbil dwar l-enerġija u sondaġġ ta' sħubijiet ta' benefiċċju reċiproku kif previst taħt l-istrateġija l-ġdida tal-UE dwar il-Materja Prima Kritika;
- Tisħiħ tad-djalogu permezz ta' laqgħat u djalogi ministerjali bireġjonali regolari dwar l-ambjent u t-tibdil fil-klima; Verifika tal-istabbiliment ta' djalogu dwar it-tranżizzjoni tal-enerġija u intensifikazzjoni tad-djalogi bilaterali dwar il-klima, l-ambjent u l-enerġija;

[20] Pereżempju, l-Arġentina, il-Bolivja u ċ-Ċili waħedhom għandhom 60 % tar-riżervi tal-litju identifikati.
[21] COM(2023) 165, 16.3.2023: "Provvista sigura u sostenibbli ta' materja prima kritika b'appoġġ għat-tranżizzjoni doppja".
[22] Bħal dwar il-produzzjoni tal-idroġenu rinnovabbli fiċ-Ċili, l-Arġentina, l-Urugwaj u dwar il-mobbiltà urbana sostenibbli fir-Repubblika Dominicana.
[23] Bħall-Inizjattiva ta' Tim Ewropa dwar it-Tranżizzjoni Ekoloġika.

- Tisħiħ tal-kooperazzjoni lejn eżiti ambizzjużi f'Konferenzi tal-Partijiet futuri, b'mod partikolari tal-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima u l-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika;
- Promozzjoni tal-iżvilupp ta' oqfsa ta' finanzjament sostenibbli interoperabbli, inklużi tassonomiji, u l-iżvilupp ta' swieq ta' bonds ekoloġiċi biex jattiraw l-investituri u jappoġġaw it-tranżizzjoni lejn ekonomija b'livell baxx ta' emissjonijiet ta' karbonju;
- Tavvanza l-kooperazzjoni dwar l-ekonomija ċirkolari[24] fil-fora rilevanti, inklużi l-G20 u l-Aġenzija tan-NU għall-Ambjent;
- Promozzjoni ta' skambji u azzjonijiet favur it-tranżizzjoni tal-enerġija ekoloġika, inkluż l-idroġenu rinnovabbli;
- Jiġu konklużi Memoranda ta' Qbil dwar il-kooperazzjoni fit-tħejjija għad-diżastri u l-ġestjoni tar-riskju ta' diżastri bejn l-UE u l-korpi kompetenti fl-ALK[25];
- Jissaħħu l-azzjonijiet fir-rigward tat-tranżizzjoni diġitali u l-kooperazzjoni dwar sistemi ta' twissija bikrija u monitoraġġ għad-degradazzjoni/id-deforestazzjoni tal-foresti u n-nirien[26].

b. Ningħaqdu flimkien għal trasformazzjoni diġitali inklużiva u ċċentrata fuq il-bniedem

L-UE u l-ALK għandhom interess konġunt li jsegwu politiki diġitali li **jagħtu s-setgħa lin-nies u lin-negozji** biex jaħtfu futur diġitali ċċentrat fuq il-bniedem, sostenibbli u aktar prosperuż. F'konformità mal-għan tal-Kumpass Diġitali tal-UE[27] li jistabbilixxi sħubijiet diġitali internazzjonali, **l-Alleanza Diġitali UE-ALK** tnediet f'Marzu 2023 bħala qafas informali bbażat fuq valuri u prinċipji kondiviżi[28] biex jiġu żviluppati djalogu u kooperazzjoni bireġjonali fl-ispettru sħiħ ta' kwistjonijiet diġitali. L-Alleanza tibni fuq sett ta' proġetti ewlenin implimentati f'approċċ ta' Tim Ewropa[29] u tikkomplementa d-djalogi ta' politika diġitali ma' pajjiżi individwali.

It-trasformazzjoni u l-konnettività diġitali huma sfidi ewlenin għar-reġjun. Fil-kuntest tal-aġenda ta' investiment Global Gateway, l-Alleanza se tippromwovi l-investiment fit-tnedija ta' infrastruttura diġitali sigura u reżiljenti, u tappoġġa lis-sħab fl-indirizzar tad-distakki diġitali, inkluż permezz tal-forniment ta' servizzi pubbliċi bħall-edukazzjoni u l-kura tas-saħħa. Sabiex jintlaħaq dan l-għan se jkun importanti involviment imsaħħaħ mill-

[24] Bħall-Koalizzjoni ta' Ekonomija Ċirkolari għall-ALK, l-Alleanza Globali dwar l-Ekonomija Ċirkolari u l-Effiċjenza fir-Riżorsi.
[25] Inkluż iċ-Ċentru ta' Koordinazzjoni għall-Prevenzjoni tad-Diżastri fl-Amerika Ċentrali (CEPREDENAC), l-Aġenzija għall-Ġestjoni tal-Emerġenzi tad-Diżastri tal-Karibew (CDEMA), il-Kumitat Andin għall-Prevenzjoni u l-Kura tad-Diżastri (CAPRADE) u l-Laqgħa tal-Ministri u l-Awtoritajiet Għolja għall-Ġestjoni Integrali tar-Riskju ta' Diżastri (RMAGIR).
[26] Bħal fl-Inizjattiva Tim Ewropa dwar il-Baċir tal-Amażonja.
[27] COM(2021) 118 final, 9.3.2021: "Il-Kumpass Diġitali tal-2030: l-approċċ Ewropew għad-Deċennju Diġitali".
[28] Kif rifless fil-Karta Ibero-Amerikana tad-Drittijiet u l-Prinċipji Diġitali li l-valuri tagħhom huma allinjati ħafna mad-Dikjarazzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet u l-Prinċipji Diġitali.
[29] L-istabbiliment ta' djalogu ta' politika bireġjonali dwar kwistjonijiet diġitali, l-espansjoni tal-programm BELLA (BELLA II), l-implimentazzjoni ta' strateġija reġjonali ta' Copernicus u l-EU-LAC Digital Accelerator għall-promozzjoni tal-intraprenditorija u tal-innovazzjoni.

istituzzjonijiet finanzjarji Ewropej, b'mod partikolari l-Bank Ewropew tal-Investiment, dwar il-konnettività diġitali.

Id-djalogu regolatorju huwa importanti biex tingħata spinta lill-kompatibbiltà diġitali. Iż-żewġ reġjuni se jinvolvu ruħhom reġjonalment u bilateralment f'oqsma ta' interess konġunt, inkluż l-introduzzjoni sigura tal-5G, ir-regolamentazzjoni tas-swieq u s-servizzi diġitali, l-Intelliġenza Artifiċjali (IA) għall-ġid pubbliku, il-computing ta' prestazzjoni għolja, il-governanza tad-*data* u ċ-ċibersigurtà.

Qasam ieħor fejn il-konverġenza tista' ġġib benefiċċji għaż-żewġ reġjuni huwa l-promozzjoni ta' **flussi ta' *data*** ħielsa u sikuri. Dan jinkludi kooperazzjoni attiva mas-sħab għal "konstatazzjoni tal-adegwatezza", kif diġà huwa l-każ ma' xi pajjiżi tal-ALK. Tali arranġamenti jistgħu jqawwu l-benefiċċji tal-ftehimiet kummerċjali u jagħtu spinta lill-kooperazzjoni f'oqsma oħra bħal, pereżempju, ir-riċerka jew il-kooperazzjoni fl-infurzar tal-liġi. Peress li diversi sħab fir-reġjun adottaw jew qed jimplimentaw liġijiet moderni dwar il-protezzjoni tad-*data*, dan jippreżenta opportunitajiet ġodda biex jiġu ffaċilitati l-flussi tad-*data*. Iż-żewġ reġjuni għandhom iżidu d-djalogu tagħhom f'organizzazzjonijiet u networks reġjonali li għandhom rwol dejjem akbar fit-tfassil ta' standards komuni tal-protezzjoni tad-*data*.

L-UE u l-ALK għandhom jingħaqdu flimkien biex jippromwovu l-viżjoni tagħhom ta' trasformazzjoni diġitali f'**fora multilaterali**[30], iggwidata b'mod partikolari mid-Dikjarazzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet u l-Prinċipji Diġitali għad-Deċennju Diġitali[31], l-Aġenda Diġitali eLAC 2024[32] u d-Dikjarazzjoni għall-Futur tal-Internet[33]. Din it-trasformazzjoni diġitali għandha tintuża wkoll biex jiżdiedu l-ħiliet diġitali, b'mod partikolari għaż-żgħażagħ u t-tfal.

L-**ispazju** joffri wkoll opportunitajiet għall-kollaborazzjoni. Id-*data*, is-servizzi u l-applikazzjonijiet ibbażati fl-ispazju jistgħu jikkontribwixxu b'mod pożittiv għat-twettiq tal-objettivi relatati mat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali u t-tkabbir ekonomiku sostenibbli. Fl-2021, is-CELAC qablet li tistabbilixxi l-Latin American and Caribbean Space Agency (ALCE), li tista' tibbenefika mill-għarfien espert tal-Ewropa fil-governanza spazjali multinazzjonali. Il-kollaborazzjoni diġà għaddejja fil-kuntest tal-programm ta' Osservazzjoni tad-Dinja Copernicus tal-UE, u hemm potenzjal għal aktar kooperazzjoni fil-qafas ta' Copernicus u l-programm ta' navigazzjoni bis-satellita Galileo tal-UE. Iż-żewġ reġjuni għandhom isaħħu l-kooperazzjoni kontinwa dwar l-iżvilupp ta' sistemi ta' informazzjoni biex jappoġġaw politiki bbażati fuq l-evidenza u miżuri ta' adattament, inkluż dwar il-ġestjoni tad-diżastri.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti, inkluż taħt Global Gateway:

- Jiżviluppaw b'mod konġunt, bħala parti mill-aġenda ta' investiment tal-Global Gateway, proġetti ta' investiment għal tranżizzjoni diġitali inklużiva[34];

[30] Inkluż fil-kuntest tal-Inizjattiva ta' Dikjarazzjoni Konġunta tad-WTO dwar il-kummerċ elettroniku.
[31] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123(01)&from=EN
[32] https://www.cepal.org/en/projects/digital-agenda-latin-america-and-caribbean-elac2024
[33] https://digital-strategy.ec.europa.eu/mt/library/declaration-future-internet
[34] Bħal dwar il-pakkett tal-ekonomija diġitali, b'appoġġ għall-proċess ta' paċi fil-Kolombja, l-iskjerament tal-5G fir-Repubblika Dominicana, il-konnettività tal-Amażonja fil-Brażil, u inizjattivi ta' konnettività diġitali fil-Ġamajka u l-Costa Rica.

- Jiġu żviluppati azzjonijiet konġunti[35] taħt l-Alleanza Diġitali UE-ALK, jissaħħu d-djalogi reġjonali u bilaterali dwar il-politika diġitali u tiġi promossa l-konverġenza regolatorja;
- Progress fl-estensjoni tal-kejbil tal-fibra ottika BELLA taħt il-baħar (BELLA II) biex jilħaq l-Amerika Ċentrali u l-Karibew[36];
- L-implimentazzjoni ta' strateġija reġjonali ta' Copernicus li tinkludi ż-żewġ ċentri reġjonali tad-*data* ta' Copernicus fil-Panama u fiċ-Ċilì;
- Jiġu esplorati deċiżjonijiet ġodda ta' adegwatezza mal-pajjiżi tal-ALK u arranġamenti oħra biex jiġi żgurat l-iskambju liberu u sikur ta' *data* personali;
- Promozzjoni ta' kuntatti u appoġġ bejn l-UE u l-ALCE għall-kollaborazzjoni f'attivitajiet spazjali u l-kontribuzzjoni għall-użu paċifiku u sostenibbli tal-ispazju ekstratmosferiku.

c. Promozzjoni ta' tkabbir ekonomiku sostenibbli għall-iżvilupp tal-bniedem

In-nies fuq iż-żewġ naħat tal-Atlantiku jaspiraw li jgħixu f'**soċjetajiet inklużivi u prosperi**, filwaqt li ħadd ma jitħalla jibqa' lura. Il-pandemija tal-COVID-19 u l-gwerra ta' aggressjoni Russa kontra l-Ukrajna aggravaw l-isfidi strutturali u l-inugwaljanzi eżistenti, li wasslu għal livelli dejjem akbar ta' faqar, dejn u insigurtà tal-ikel[37].

Huwa fl-interess taż-żewġ reġjuni li jżidu l-isforzi konġunti lejn **irkupru robust u sostenibbli** li jippromwovi l-ugwaljanza u l-inklużjoni soċjali. L-UE u l-pajjiżi tal-ALK għandhom jintensifikaw il-kooperazzjoni biex jindirizzaw sfidi makroekonomiċi persistenti, jiddiversifikaw u jimmodernizzaw l-ekonomiji u jżidu r-reżiljenza tagħhom għal xokkijiet futuri.

L-UE tista' tikkontribwixxi għad-**diversifikazzjoni** tal-ALK f'setturi b'valur miżjud ogħla, filwaqt li tisfrutta l-potenzjal tal-ekonomiji ekoloġiċi, blu, kreattivi u diġitali emerġenti. Djalogu ta' politika intensifikat, aġenda kummerċjali msaħħa bejn l-UE u l-ALK u Global Gateway jistgħu jikkontribwixxu biex jiżdiedu l-investimenti bireġjonali sostenibbli u l-ktajjen tal-provvista reżiljenti li jkunu ta' benefiċċju għan-nies. Miri importanti huma ż-żieda fil-produttività, l-innovazzjoni, u l-ħolqien tal-impjiegi, b'mod partikolari għall-SMEs tal-ALK, u l-promozzjoni ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti u politiki ta' innovazzjoni, it-tranżizzjoni lejn sistemi ta' produzzjoni u konsum ċirkolari u sostenibbli kif ukoll ktajjen tal-valur sostenibbli u mingħajr deforestazzjoni.

Fl-aħħar snin, il-pajjiżi tal-ALK stabbilew ruħhom fix-xenarju tal-innovazzjoni, b'għadd dejjem jikber ta' kumpaniji Latin-Amerikani li kisbu status ta' "unicorn"[38]. L-istituzzjonijiet tal-edukazzjoni għolja għandhom rwol ewlieni x'jaqdu b'mod partikolari fl-appoġġ tal-

[35] Inkluża l-espansjoni tal-programm BELLA u l-każijiet ta' użu tiegħu, u t-tnedija ta' strateġija reġjonali ta' Copernicus.
[36] L-ewwel fażi ta' BELLA bniet rabta diretta tal-fibra ottika bejn l-Ewropa u l-Brażil, l-Arġentina, iċ-Ċilì, l-Ekwador u l-Panama. BELLA II għandu l-għan li jestendi l-konnessjoni għall-Perù, il-Costa Rica, il-Gwatemala, El Salvador, il-Honduras, ir-Repubblika Dominicana u Trinidad u Tobago.
[37] Skont l-ECLAC (2021, 2022) l-ALK huwa r-reġjun bl-akbar dejn estern meta mqabbel mal-PDG (56,3 %) u l-ogħla servizz tad-dejn estern meta mqabbel mal-esportazzjonijiet u t-tkabbir (59 %). Fl-2020, il-prevalenza tan-nuqqas ta' nutrizzjoni laħqet id-9,1 %, livell li ma deherx fir-reġjun mill-2005.
[38] https://www.bbva.com/en/latin-americas-roadmap-to-innovation-the-most-enterprising-cities

innovazzjoni u l-intraprenditorija fil-komunitajiet ta' madwarhom billi jibnu pontijiet mal-intraprendituri lokali, l-SMEs, l-istituti tar-riċerka, u s-soċjetà ċivili.

F'konformità mal-Approċċ Globali għar-Riċerka u l-Innovazzjoni[39], aktar kooperazzjoni **fir-riċerka u l-innovazzjoni**, inkluż permezz tal-użu sħiħ tal-opportunitajiet taħt il-programm Orizzont Ewropa[40], hija essenzjali biex jinstabu u jiġu pprovduti s-soluzzjonijiet meħtieġa għal tranżizzjoni doppja ġusta. Il-Pjan Direzzjonali Strateġiku UE-CELAC għar-Riċerka u l-Innovazzjoni[41] jipprovdi qafas biex jissaħħu l-mobbiltà u l-kooperazzjoni tar-riċerkaturi f'oqsma bħar-riċerka dwar l-oċeani, l-ekonomija ċirkolari, l-enerġija nadifa, l-infrastrutturi tar-riċerka, il-bijodiversità u l-aċċess għall-vaċċini u l-mediċini[42].

L-avvanz **tal-iżvilupp tal-bniedem** huwa prijorità kondiviża. Il-ħidma konġunta għall-promozzjoni tal-koeżjoni soċjali u l-indirizzar tal-inugwaljanzi għandha tiġi aċċellerata, b'enfasi fuq it-tisħiħ tal-pożizzjoni ekonomika u l-inklużjoni tan-nisa, iż-żgħażagħ, il-popli indiġeni, il-persuni LGBTIQ+ u l-persuni b'diżabbiltà. Il-kooperazzjoni fl-oqsma tal-aċċess għal edukazzjoni ta' kwalità għat-tfal u ż-żgħażagħ kollha, it-taħriġ vokazzjonali u l-iżvilupp tal-ħiliet li jallinjaw mal-ħtiġijiet tal-impjiegi se jkunu kruċjali biex jiġu pprovduti opportunitajiet lil kulħadd.

Iż-żewġ reġjuni għandhom jipprijoritizzaw l-istandards, **ir-responsabbiltà soċjali korporattiva**, u l-imġiba responsabbli fin-negozju. L-UE u l-Istati Membri tagħha jistgħu jaqsmu l-esperjenzi tagħhom fit-tisħiħ tas-sistemi ta' protezzjoni soċjali u fit-trawwim ta' djalogu soċjali u tripartitiku effettiv. L-UE se tkompli taħdem mas-sħab tal-ALK biex tuża l-ftehimiet kummerċjali bħala strumenti għal żvilupp ekonomiku sostenibbli u inklużiv.

L-isforzi konġunti biex jiġu żviluppati miżuri fil-qafas tal-kunċett "Saħħa Waħda" u biex tissaħħaħ **is-sigurtà tas-saħħa** saru aktar rilevanti, f'konformità mal-Istrateġija l-ġdida tal-UE għas-Saħħa Globali[43]. Pereżempju, is-"Sħubija UE-LAC dwar il-manifattura ta' vaċċini, mediċini u teknoloġiji tas-saħħa u t-tisħiħ tar-reżiljenza tas-saħħa fl-Amerika Latina"[44] tikkomplementa u tappoġġa l-isforzi reġjonali, b'mod partikolari l-Pjan ta' Awtoeffiċjenza tas-Saħħa tas-CELAC[45].

Bħala produtturi ewlenin tal-ikel, iż-żewġ reġjuni jaqsmu r-responsabbiltà għas-**sigurtà globali tal-ikel**[46]. Sabiex tittaffa l-vulnerabbiltà tas-sistemi ta' produzzjoni għall-klima u xokkijiet oħra u jiġu minimizzati l-impatti negattivi fuq l-ekosistemi tal-pjaneta, iż-żewġ reġjuni għandhom jintensifikaw il-kooperazzjoni dwar sistemi tal-ikel sostenibbli inkluż dwar

[39] COM(2021) 252 final, 18.5.2021: "L-Approċċ Globali għar-Riċerka u l-Innovazzjoni L-istrateġija tal-Ewropa għall-kooperazzjoni internazzjonali f'dinja li qed tinbidel".
[40] https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en
[41] https://commission.europa.eu/system/files/2021-07/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf; għandu jiġi rivedut u aġġornat minn Uffiċjali Għolja fl-2024.
[42] COM(2021) 252 final, 18.5.2021: "L-Approċċ Globali għar-Riċerka u l-Innovazzjoni L-istrateġija tal-Ewropa għall-kooperazzjoni internazzjonali f'dinja li qed tinbidel".
[43] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/mt/ip_22_7153
[44] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/mt/ip_22_3890
[45] https://www.cepal.org/en/publications/47253-plan-self-sufficiency-health-matters-latin-america-and-caribbean-lines-action-and
[46] Ir-reġjun tal-ALK jirrappreżenta 14 % tal-produzzjoni globali tal-ikel u 45 % tal-kummerċ agroalimentari internazzjonali nett. Is-sistemi agroalimentari fl-ALK jammontaw għal kważi nofs l-impjiegi totali u 30-40 % tal-PDG (FAC, 2021).

ir-reżistenza għall-antimikrobiċi, l-użu tal-pestiċidi, is-saħħa tal-ħamrija, l-emissjonijiet tal-bhejjem, l-agroforestrija u l-ħela ta' ikel.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti, inkluż taħt Global Gateway:
- Jiżviluppaw b'mod konġunt, bħala parti mill-aġenda ta' investiment tal-Global Gateway, proġetti ta' investiment insostenn tat-tkabbir ekonomiku sostenibbli għall-iżvilupp tal-bniedem[47];
- Mobilizzazzjoni tal-Inizjattiva ta' Tim Ewropa reġjonali dwar Soċjetajiet Inklużivi, inkluż programm EUROsociAL imsaħħaħ ġdid li jkopri wkoll l-edukazzjoni, kif ukoll l-Inizjattivi ta' Tim Ewropa tal-pajjiż għall-inklużjoni soċjali, b'enfasi partikolari fuq in-nisa u ż-żgħażagħ;
- Tingħata spinta lill-Erasmus+ għall-kooperazzjoni akkademika bejn l-UE u l-ALK fl-edukazzjoni għolja u t-taħriġ vokazzjonali u SOCIEUX+ dwar il-protezzjoni soċjali, id-drittijiet tax-xogħol u l-impjiegi;
- Żvilupp b'mod konġunt ta' azzjonijiet ulterjuri taħt is-sħubija UE-ALK għas-Saħħa, inkluż appoġġ għall-investimenti tal-Global Gateway, fost l-oħrajn, fil-manifattura tal-vaċċini u tal-mediċini, fis-saħħa diġitali, fit-teknoloġiji tas-saħħa u fit-tisħiħ tas-sistema tas-saħħa;
- Parteċipazzjoni msaħħa tal-ALK fil-programm Orizzont Ewropa u l-ħidma lejn il-laqgħa ministerjali UE-ALK fil-qasam tar-Riċerka u l-Innovazzjoni;
- Intensifikazzjoni tal-iskambji dwar l-iżviluppi makroekonomiċi u l-istrateġiji ta' politika xierqa biex jiġi żgurat tkabbir globali b'saħħtu, sostenibbli, ibbilanċjat u inklużiv;
- Tisħiħ tal-kooperazzjoni fl-oqsma tal-ispeċjalizzazzjoni intelliġenti u l-politiki ta' innovazzjoni bbażati fuq il-post.

4. *Tgħaqqid tal-isforzi għall-ġustizzja, is-sigurtà taċ-ċittadini u l-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata transnazzjonali*

L-UE u l-ALK jiffaċċjaw sfidi komuni fir-rigward **tas-sigurtà u l-ġustizzja**, li jappellaw għat-tisħiħ tas-sħubija u l-kooperazzjoni bireġjonali fil-livelli kollha. Is-sigurtà hija ta' tħassib kbir għaċ-ċittadini tal-ALK. Il-kriminalità organizzata, inkluż it-traffikar ta' bnedmin, b'mod partikolari n-nisa u t-tfal, it-traffikar tad-drogi u tal-armi, il-kummerċ illeċitu ta' organiżmi selvaġġi u tal-injam, kif ukoll il-korruzzjoni, il-kriminalità finanzjarja, u l-kriminalità ambjentali u ċibernetika jibqgħu theddid insidjuż għan-nies, għas-soċjetajiet u għall-ekonomiji.

Il-pajjiżi tal-ALK qed ibiddlu l-mod kif jindirizzaw l-isfidi tas-sigurtà, filwaqt li jiffukaw dejjem aktar fuq approċċi preventivi, bħar-riformi tal-pulizija u ġudizzjarji, il-pulizija tal-komunità u tal-prossimità, u t-tnaqqis fil-vjolenza fost iż-żgħażagħ u abbażi tal-ġeneru. Dan jikkorrispondi mal-kunċett tas-sigurtà tal-bniedem u l-approċċ tal-UE għas-sigurtà taċ-ċittadini. Hemm lok għal kooperazzjoni bejn l-UE u l-pajjiżi tal-ALK, li tgħaqqad il-ġlieda

[47] Bħal dwar ir-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa f'Barbados u l-Messiku u l-ġestjoni tal-ilma u s-sanità fl-Ekwador u l-Gwatemala.

kontra l-kriminalità ma' dimensjoni preventiva bbażata fuq l-indirizzar tal-kawżi ewlenin tagħha.

L-inizjattivi u l-programmi politiċi bireġjonali diġà jipprovdu bażi solida biex jiffaċilitaw il-kooperazzjoni dwar il-kriminalità organizzata transnazzjonali, filwaqt li jibnu pontijiet bejn l-istituzzjonijiet tal-ġustizzja u tas-sigurtà bbażati fuq l-istat tad-dritt u fuq livell għoli ta' protezzjoni għad-drittijiet fundamentali inkluża l-protezzjoni tad-*data*. It-tisħiħ tal-programmi u l-Inizjattivi ta' Tim Ewropa se jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għall-operazzjonalizzazzjoni tal-kooperazzjoni bejn l-UE u l-ALK f'dan il-qasam, billi jibnu l-kapaċitajiet istituzzjonali u jippromwovu standards komuni. Element kritiku ieħor tal-aġenda kondiviża tagħna dwar il-ġustizzja u s-sigurtà jkun il-konklużjoni ta' ftehimiet u arranġamenti mal-pajjiżi tal-ALK dwar il-kooperazzjoni mal-Eurojust u l-Europol[48].

L-UE għandha żżid ukoll **l-involviment tagħha ma' organizzazzjonijiet reġjonali**, bħall-Ameripol, li għandhom rwol dejjem akbar fl-istabbiliment ta' prinċipji u approċċi konġunti. Iż-żewġ reġjuni għandhom jippromwovu r-ratifika u l-implimentazzjoni tal-konvenzjonijiet internazzjonali rilevanti biex jiffaċilitaw il-kooperazzjoni internazzjonali fil-qasam tal-ġustizzja u tal-infurzar tal-liġi.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti:

- Tisħiħ tas-Sħubija UE-ALK dwar il-Ġustizzja u s-Sigurtà, fuq il-bażi ta' programmi[49] u l-inizjattiva reġjonali ta' Tim Ewropa;
- Sostenn tal-iżvilupp tal-kapaċità u l-kooperazzjoni ulterjuri mal-Kumitat għas-Sigurtà Interna tal-Amerika Latina (CLASI) u l-Komunità tal-Pulizija tal-Kontinent Amerikan (AMERIPOL);
- Tiġi żviluppata aktar il-kooperazzjoni mill-qrib dwar il-politika dwar id-drogi bejn iż-żewġ reġjuni u jiżdiedu l-isforzi biex jiġi indirizzat it-tnaqqis fid-domanda u l-provvista tad-drogi, inkluż permezz ta' djalogu ta' livell għoli taħt il-Mekkaniżmu ta' Koordinazzjoni u Kooperazzjoni UE-CELAC dwar id-Drogi u t-tisħiħ tar-reżiljenza taċ-ċentri loġistiċi;
- Sforzi msaħħin għall-prevenzjoni u l-ġlieda kontra t-traffikar ta' bnedmin, u protezzjoni u għajnuna għall-vittmi ta' dan ir-reat;
- Kooperazzjoni msaħħa bejn l-uffiċċji għall-irkupru tal-assi u l-unitajiet tal-intelligence finanzjarja billi jkun iffaċilitat l-iskambju ta' informazzjoni;
- Konklużjoni ta' aktar ftehimiet internazzjonali u arranġamenti ta' ħidma mal-Europol u l-Eurojust;
- Kooperazzjoni msaħħa dwar iċ-ċibersigurtà u l-għarfien espert taċ-ċiberkriminalità biex jiġu appoġġati l-pajjiżi tal-Amerika Latina u tal-Karibew, inkluż permezz taċ-Ċentru ta' Kompetenza Ċibernetika reġjonali LAC4 fir-Repubblika Dominicana.

[48] Il-Kunsill awtorizza l-ftuħ ta' negozjati għal ftehimiet ta' kooperazzjoni tal-Eurojust mal-Arġentina, il-Brażil u l-Kolombja; u awtorizza wkoll il-ftuħ ta' negozjati għal ftehimiet ta' kooperazzjoni tal-Europol mal-Bolivja, il-Brażil, l-Ekwador, il-Messiku u l-Perù.
[49] Notevolment El PAcCTO 2.0, COPOLAD, EUROFRONT u l-Programm "Global Illicit Flows".

5. ***Kooperazzjoni biex nippromwovu l-paċi u s-sigurtà, id-demokrazija, l-istat tad-dritt, id-drittijiet tal-bniedem u l-għajnuna umanitarja***

Id-demokrazija u d-drittijiet tal-bniedem huma fiċ-ċentru tas-sħubija bejn l-UE u l-ALK. L-UE taħdem flimkien mal-ALK biex tipproteġi u tippromwovi d-drittijiet tal-bniedem, kemm ċivili kif ukoll politiċi u ekonomiċi, soċjali u kulturali, permezz ta' firxa wiesgħa ta' mekkaniżmi, inklużi djalogi bilaterali, il-bini tal-kapaċità għas-soċjetà ċivili u l-edukazzjoni[50]. Iż-żewġ reġjuni huma determinati li jsaħħu s-sistema multilaterali tad-drittijiet tal-bniedem, u li jikkooperaw reġjonalment.

L-UE u l-ALK għandhom jintensifikaw id-djalogu u l-kooperazzjoni tagħhom fil-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni, jippromwovu l-ugwaljanza bejn il-ġeneri, u jiddefendu d-drittijiet tat-tfal u tal-persuni vulnerabbli, il-minoranzi, il-popli indiġeni, il-persuni LGBTIQ+, il-persuni b'diżabilità, il-migranti u r-refuġjati, kif ukoll dawk affettwati minn kunflitt u vjolenza.

Il-protezzjoni tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem u tal-ġurnalisti għandha tiġi indirizzata b'mod aktar prominenti, l-istess bħall-isfidi l-ġodda maħluqa mit-teknoloġiji diġitali, inkluż permezz tat-tisħiħ tal-litteriżmu diġitali u tal-media. Id-difensuri tad-drittijiet ambjentali kienu mhedda b'mod partikolari f'partijiet tar-reġjun. L-UE u l-ALK jikkondividu viżjoni tar-rwol ugwali tan-nisa fis-soċjetà u għandhom jingħaqdu flimkien biex jippromwovuha u jeqirdu l-vjolenza abbażi tal-ġeneru.

Kompiti konġunti importanti se jkunu li tissaħħaħ id-demokrazija, inkluż l-obbligu ta' rendikont, ir-reżiljenza elettorali, ir-rispett għall-istat tad-dritt u l-indipendenza ġudizzjarja, u l-bini tar-reżiljenza kontra d-diżinformazzjoni u t-theddid ibridu emerġenti kif ukoll parteċipazzjoni akbar taż-żgħażagħ u n-nisa u spazju sinifikanti għas-soċjetà ċivili. L-UE u l-ALK għandhom jiddiskutu dawn il-kwistjonijiet kif ukoll l-aħjar prattiki, pereżempju fir-rigward tad-drittijiet tal-vittmi, ix-xhieda u l-priġunieri. Il-Missjonijiet ta' Osservazzjoni Elettorali tal-UE u r-rakkomandazzjonijiet tagħhom huma għodod ewlenin biex jgħinu fit-tisħiħ tal-kapaċità tal-istituzzjonijiet tal-gvern indipendenti[51]. L-UE se tkompli tikkoopera mal-pajjiżi tal-ALK biex tippromwovi l-universalità tal-Istatut ta' Ruma u tappoġġa l-Qorti Kriminali Internazzjonali (QKI).

L-assistenza tal-UE għas-salvataġġ tal-ħajja tista' tikkontribwixxi biex is-soċjetajiet fil-pajjiżi tal-ALK isiru aktar reżiljenti. L-UE se tkompli taħdem ma' atturi ewlenin fl-ALK għall-implimentazzjoni ta' programmi ta' **għajnuna umanitarja** u **rispons ta' emerġenza**, inkluż permezz tal-kooperazzjoni fil-protezzjoni ċivili. Is-saħħa, il-protezzjoni, l-edukazzjoni f'emerġenzi u s-sigurtà tal-ikel jeħtieġu attenzjoni. L-UE se tkompli tappoġġa u tippromwovi sforzi għal kriżijiet umanitarji li għandhom impatt fuq l-ALK, inkluż billi tikkoospita l-konferenzi tad-donaturi u ta' solidarjetà.

Permezz tal-istrumenti differenti tagħha għall-paċi, l-istabbiltà u s-sigurtà, l-UE se tkompli tikkontribwixxi għal soluzzjonijiet paċifiċi u demokratiċi, inkluż il-proċess ta' paċi fil-Kolombja, il-Grupp ta' Kuntatt Internazzjonali dwar il-Venezwela, l-isforzi ta' medjazzjoni fil-Bolivja u l-indirizzar tal-kriżi ta' Haiti.

---

[50] Pereżempju, permezz tal-Global Campus on Human Rights u ċ-ċentru tiegħu fl-Arġentina.

[51] Mill-2019, l-UE bagħtet tmien Missjonijiet ta' Osservazzjoni Elettorali u sitt Missjonijiet ta' Esperti Elettorali fil-pajjiżi tal-ALK, fuq talba tagħhom.

L-UE u l-ALK għandhom ukoll jissieħbu fil-**promozzjoni tal-paċi u s-sigurtà globali.** F'konformità mal-Boxxla Strateġika tal-UE[52], l-involviment taż-żewġ reġjuni jista' jiġi approfondit, pereżempju permezz tal-konklużjoni ta' Ftehimiet Qafas ta' Parteċipazzjoni (FPAs)[53] u l-parteċipazzjoni f'operazzjonijiet tal-UE f'pajjiżi terzi. **Il-kooperazzjoni dwar is-sigurtà u d-difiża**, inkluż il-qasam marittimu u spazjali, kif ukoll il-ġlieda kontra t-terroriżmu, iċ-ċibersigurtà u l-indirizzar tat-theddid ibridu, in-nonproliferazzjoni u d-diżarmament huma wkoll oqsma importanti għal azzjoni konġunta.

Iż-żewġ reġjuni għandhom jikkunsidraw ukoll il-kooperazzjoni dwar **il-ġlieda kontra l-manipulazzjoni tal-informazzjoni barranija u l-interferenza** permezz ta' għodod ġodda mmirati lejn l-identifikazzjoni, l-analiżi, il-valutazzjoni u l-ġlieda kontra l-manipulazzjoni tal-informazzjoni.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti:

- Isaħħu l-kooperazzjoni biex itejbu r-rispett għad-drittijiet tal-bniedem għal kulħadd, inklużi d-drittijiet ekonomiċi, soċjali u kulturali, id-drittijiet tat-tfal, kif ukoll jippromwovu n-nondiskriminazzjoni u l-ugwaljanza bejn il-ġeneri; intensifikazzjoni tal-konsultazzjoni u l-kooperazzjoni mas-Sistema Inter-Amerikana tad-Drittijiet tal-Bniedem; kontribut għat-tisħiħ tal-prinċipji demokratiċi, il-paċi u l-istat tad-dritt, inkluż permezz ta' djalogu inklużiv u medjazzjoni;
- Iżidu l-isforzi biex jagħtu s-setgħa lin-nisa u l-bniet u jeqirdu l-vjolenza abbażi tal-ġeneru[54] kif ukoll il-vjolenza kontra t-tfal;
- Tissaħħaħ il-kooperazzjoni dwar ir-responsabbiltà għal reati internazzjonali, inkluż permezz ta' inizjattivi konġunti b'appoġġ għall-Qorti Kriminali Internazzjonali;
- Ikompli l-appoġġ politiku u finanzjarju fir-rispons għal kriżijiet ikkawżati mill-bniedem u perikli naturali, inklużi kriżijiet ta' migrazzjoni u spostament;
- Għajnuna għall-implimentazzjoni tal-Ftehim Reġjonali innovattiv dwar l-Aċċess għall-Informazzjoni, il-Parteċipazzjoni Pubblika u l-Ġustizzja fi Kwistjonijiet Ambjentali fl-Amerika Latina u l-Karibew ("il-Ftehim ta' Escazú"), b'mod partikolari permezz ta' El PAcCTO 2.0;
- Jesploraw possibbiltajiet għal sħubijiet ġodda mfassla apposta fis-sigurtà u d-difiża;
- Tissaħħaħ il-kooperazzjoni, jiġu identifikati azzjonijiet konġunti u jiġu kondiviżi l-aħjar prattiki mas-sħab tal-ALK biex jiġu miġġielda l-manipulazzjoni tal-informazzjoni u l-interferenza barranija, inkluż fil-proċessi elettorali.

6. Il-bini ta' sħubija vibranti bejn il-persuni bejn l-UE u l-ALK

In-nies huma fiċ-ċentru tas-sħubija tagħna u l-azzjonijiet kollha għandu jkollhom l-għan li jwasslu **benefiċċji tanġibbli għaċ-ċittadini**. Ir-relazzjonijiet bejn l-UE u l-ALK jinkludu rabtiet umani u kulturali uniċi li għandhom jitrawmu u jiġu intensifikati. **Iż-żgħażagħ** huma

[52] A Strategic Compass for EU Security and Defence (Boxxla Strateġika għas-Sigurtà u d-Difiża tal-UE), Kunsill tal-Unjoni Ewropea, 21.3.2022.
[53] Diġà ġew iffirmati FPAs maċ-Ċili, il-Kolombja u l-Perù.
[54] Bħall-komponent tal-ALK tal-Inizjattiva Spotlight, kif ukoll varjetà ta' azzjonijiet nazzjonali u reġjonali b'appoġġ għal bidliet leġiżlattivi, kapaċitajiet ta' implimentazzjoni, eċċ.

krućjali għall-futur tar-relazzjonijiet bejn l-UE u l-ALK. Rabtiet aktar mill-qrib bejn il-ġenerazzjonijiet żgħażagħ jistgħu jitrawmu permezz ta' inizjattivi kulturali u programmi ta' mobbiltà, f'konformità mal-ewwel Pjan ta' Azzjoni tal-UE għaż-Żgħażagħ[55].

L-UE u l-ALK għandhom interess komuni **fl-iżvilupp tal-kapital uman** meħtieġ biex jiġu ssodisfati d-domandi ta' teknoloġiji li qed jinbidlu malajr, u t-tranżizzjoni ġusta, ekoloġika u diġitali. Fil-qasam tal-mobbiltà, il-biċċa l-kbira tal-pajjiżi tal-ALK diġà jgawdu minn aċċess mingħajr viża għal soġġorn qasir fiż-żona Schengen tal-UE. Barra minn hekk, iċ-ċittadini tal-pajjiżi tal-ALK għandhom ukoll opportunitajiet ta' migrazzjoni legali lejn l-UE. Barra minn hekk, Erasmus+ u Orizzont Ewropa, u b'mod partikolari l-Azzjonijiet Marie Skłodowska-Curie, jipprovdu qafas għall-kooperazzjoni biex jiżdiedu r-riċerka u l-innovazzjoni, kif ukoll il-Pilastru tal-Mobbiltà tar-Riċerka taħt il-Pjan Direzzjonali Strateġiku UE-CELAC 2021–2023, inkluż il-mobbiltà tar-riċerkaturi u tal-istudenti.

Iż-żewġ reġjuni għandhom jaħdmu flimkien biex jimmassimizzaw il-potenzjal tal-**espressjonijiet kulturali differenti** tagħhom, il-wirt, l-industriji kreattivi vibranti għall-iżvilupp sostenibbli u d-djalogu interkulturali.

Id-diplomazija parlamentari hija komponent ewlieni tar-relazzjoni bireġjonali, inkluż permezz tal-Assemblea Parlamentari Ewro-Latino-Amerikana (EuroLat). Istituzzjonijiet oħra bħall-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, il-Kumitat tar-Reġjuni u s-sħab tagħhom tal-ALK jistgħu jimmobilizzaw l-awtoritajiet reġjonali u lokali kif ukoll is-sħab ekonomiċi u soċjali biex isaħħu l-kuntatti bejn il-persuni.

L-UE u l-ALK għandhom irawmu involviment mill-qrib mas-**soċjetà ċivili** u l-**gruppi ta' riflessjoni**, inkluż permezz tal-Fondazzjoni UE-ALK, li stabbiliet lilha nnifisha bħala attur rilevanti fir-relazzjoni bireġjonali.

Iż-żewġ reġjuni jaqsmu r-responsabbiltà li jinfurmaw aħjar u b'mod proattiv liċ-ċittadini u lill-partijiet ikkonċernati tagħhom dwar il-**benefiċċji reċiproċi** tas-sħubija tagħhom.

Azzjonijiet Ewlenin Proposti:

- Involviment imsaħħaħ taż-żgħażagħ fl-ALK permezz ta' inizjattivi bħal Bordijiet ta' Sondaġġ taż-Żgħażagħ fil-livell tal-pajjiż;
- Promozzjoni tal-kollaborazzjoni dwar l-edukazzjoni u r-riċerka taħt Erasmus+, inkluż l-Azzjonijiet Jean Monnet, Orizzont Ewropa, inkluż l-Azzjonijiet "Marie Skłodowska-Curie", kif ukoll l-Istitut Ewropew tat-Teknoloġija tal-Innovazzjoni;
- Iżidu l-kooperazzjoni dwar il-mobbiltà tal-persuni bejn iż-żewġ reġjuni[56] u jrawmu arranġamenti ta' mobbiltà ta' benefiċċju reċiproku mas-sħab li jippromwovu l-mobbiltà ċirkolari u jiġġieldu kontra l-eżodu ta' mħuħ, abbażi tal-pakkett tal-Ħiliet u t-Talenti;
- Japprofondixxu r-relazzjonijiet kulturali bireġjonali u jinkoraġġixxu networks interkulturali u inizjattivi konġunti[57];

[55] JOIN(2022) 53 final, 4.10.2022: "Pjan ta' Azzjoni għaż-Żgħażagħ fl-azzjoni esterna tal-UE 2022–2027. Il-promozzjoni tal-parteċipazzjoni ġenwina taż-żgħażagħ u l-għoti tas-setgħa fl-azzjoni esterna tal-UE għall-iżvilupp sostenibbli, l-ugwaljanza u l-paċi".
[56] Inkluż fuq kanali regolari ta' migrazzjoni, konformità mar-rekwiżiti tal-eżenzjoni mill-viża ta' Schengen u faċilitazzjoni reċiproka tal-ħruġ tal-viża, inkluż għall-istudenti u r-riċerkaturi.

- Irawmu l-parteċipazzjoni attiva tas-soċjetà ċivili u l-bini ta' networks bireġjonali, inkluż tan-nisa u ż-żgħażagħ fin-negozju, il-politika, ix-xjenza u oqsma oħra;
- Jissaħħaħ ir-rwol tal-Fondazzjoni UE-ALK fid-djalogu bireġjonali;
- Ħidma lejn approċċ konġunt għall-komunikazzjoni u d-diplomazija pubblika.

Konklużjoni

L-aġenda Ġdida proposta għar-relazzjonijiet bejn l-UE u l-ALK titlob għal **sħubija strateġika aktar mill-qrib u modernizzata** bejn iż-żewġ reġjuni, bin-nies fiċ-ċentru tagħha.

Bit-tisħiħ tas-sħubija bejn żewġ reġjuni li huma fost l-aktar allinjati mill-qrib fid-dinja f'termini ta' interessi u valuri, l-UE u l-ALK se jkunu f'pożizzjoni aħjar biex jiffaċċjaw l-isfidi globali u jaħtfu l-**opportunitajiet għal benefiċċju reċiproku**. F'dinja ta' ġganti, l-UE u l-pajjiżi tal-ALK flimkien jirrappreżentaw 14 % tal-popolazzjoni tad-dinja u 21 % tal-PDG dinji. Sabiex jiġu żgurati l-paċi u l-prosperità għaċ-ċittadini rispettivi tagħhom u tiġi eżerċitata influwenza fuq l-ordni internazzjonali futur ibbażat fuq ir-regoli, it-tiswir ta' sħubija aktar mill-qrib li ssaħħaħ is-saħħa kollettiva tagħhom hu imperattiv strateġiku.

Il-kisba ta' dan l-għan se teħtieġ aktar **kooperazzjoni** fuq iż-żewġ naħat, inkluż permezz ta' **impenn politiku msaħħaħ, it-tisħiħ tal-kummerċ u l-investiment, u l-bini ta' soċjetajiet aktar sostenibbli u interkonnessi, b'mod partikolari mal-Global Gateway**. L-UE se tistinka biex timmobilizza l-politiki, l-istrumenti u r-riżorsi tagħha f'approċċ ta' Tim Ewropa. Is-Summit UE-CELAC li jmiss joffri opportunità kbira biex tinbena l-fiduċja u jingħata momentum lir-relazzjoni UE-ALK biex isiru **sħab tal-għażla**.

Il-Kummissjoni Ewropea u r-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà jappellaw lill-Kunsill u lill-Parlament Ewropew biex japprovaw l-Aġenda l-Ġdida ppreżentata f'din il-Komunikazzjoni Konġunta u biex jaħdmu flimkien mal-Amerika Latina u l-Karibew għal sħubija strateġika mġedda abbażi ta' din il-proposta.

[57] Bħall-parteċipazzjoni tal-UE bħala mistieden għall-unur fil-Fiera Internazzjonali tal-Kotba tal-2023 fi Guadalajara, il-Messiku.